

Työikäisten ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen yksilö- ja ryhmävalmennus työllisyyspolun löytämiseksi

”OMAKS HOMMAKS”

TARVE

- **Neuropsykiatriset** oireyhtymät lisäävät tutkitusti **työkykyä vaarantavia** tekijöitä, jotka linkittyvät **pitkäaikaistyöttömien** työllistymisen ongelmiin:
 - Opintojen keskeytyminen ja alempi koulutustaso, riittämätön tai vanhentunut osaaminen
 - Rikkinainen työhistoria, heikentynyt työteho ja pitkittyneet poissaolot
 - Pitkän työttömyyden aiheuttamaan syrjäytymiseen ja työelämän käytännöistä vieraantumiseen
- Kohderyhmän palveluissa **ei riittävästi** neuropsykiatrista-osaamista, tai tarvittavaa palvelua ei ole
 - Epäonnistumiset vähentävät kyvykkyyden ja toimijuuden kokemusta, joka vaikeuttaa hakeutumista ja tai sitoutumista opintoihin tai työhön
 - Epäonnistumiset lisäävät häpeää ja stressiä → vaikeuttaa oireita → vaikuttaa toiminnanohjaukseen heikentävästi → lisää impulsiivisten, EI kestävien, ratkaisujen tekemistä, sekä sairauslomaa ja muun tuen tarvetta
- Jos arki sakkaa, onko voimavaroja työhön?

T A R V E

- **Työelämään tai opintoihin** siirtymiseen liittyvät **haasteet**
 - Uusien rutiinien luominen, työ- ja yksityiselämän/perusarjen yhteensovittaminen
 - Työelämän pelisääntöjen noudattaminen ja ymmärtäminen suhteessa nepsy-haasteisiin (ajan hahmottaminen, keskittyminen ym.)
 - Työstä aiheutuvan kuormituksen käsitteleminen ja purkaminen, työn rajaaminen
 - Impulsiiviset ratkaisut esim. irtisanoutuminen
 - Sosiaaliset haasteet työyhteisössä ym.
- Asiakkaan sekä työ- ja oppimisympäristöjen **tietoisuutta lisäämällä** em. haasteiden vaikutuksia pystytään vähentämään esimerkiksi
 - Kasvattamalla arjenhallinnan taitoja ja kyvykkyyden kokemusta ennen työ- tai opintoihin siirtymistä
 - Lisäämällä tietoisuutta omien oireiden vaikutuksesta opinto- ja työelämään, ns. sudenkuopat ja vahvuudet
 - Muokkaamalla työtehtäviä ja tekemällä yksilöllisiä järjestelyjä esim. työajan suhteen.
- **Te-palvelujen muutos, tiivis yhteistyö ja juurruttaminen**

KOHDERYHMÄNÄ TYÖIKÄISET YLÄ-SAVOLAISET,

- joilla on **neuropsykiatrisia haasteita** (mutta ei välttämättä diagnoosia)
- joilla **ei ole ammattia, työ- tai opiskelupaikkaa**, tai ovat vaarassa keskeyttää opinnot tai menettää työnsä
- joiden **opinto/työhistoria on rikkonainen** (opinnot keskeytyneet, lyhyitä työsuhteita, pitkäaikaistyöttömyys)
- jotka ovat **motivoituneita** löytämään omat mahdollisuutensa tulevaisuuden työmarkkinoilla
- jotka tarvitsevat **neuropsykiatrasta asiantuntijuutta** opinto- ja työllisyysmahdollisuuksien lisäämiseksi
 - Kuormitus ja työuupumus
 - Impulsiivisuus ja lyhyet työsuhteet
 - Elämänhallinnan haasteet ja sairauslomat
- jotka tarvitsevat tukea **itsetunnon ja pystyvyyden** tunteen lisäämiseksi
- jotka tarvitsevat tukea oman **työllisyyspolkunsa rakentamiseksi**
- jotka tarvitsevat tukea **työn ja arjen** yhteensovittamiseksi

HANKKEEN TAVOITTEET

(TL4, ERITYISTAVOITTEET 4.3)

1. Asiakkaan yhteisöllisyyden, osallisuuden sekä toimijuuden kokemus, sekä asiakkaan **valmiudet siirtyä opinto- tai työelämään** vahvistuvat.
2. Asiakas ymmärtää neuropsykiatristen piirteiden/oireiden vaikutukset menneisyyden ja tulevaan opinto- ja työelämään, sekä **kykenee ennakoimaan** niiden haitallisia ilmenemismuotoja.
3. Asiakas löytää tapoja hyödyntää omia erityispiirteitään työelämässä, sekä **muodostaa oman työllisyyspolkunsa**.
4. Asiakas **etenee työllisyyspolullaan** laaditun suunnitelman mukaisesti, ja oppii yhteensovittamaan arjen ja työelämän itselleen sopivalla tavalla.
5. Asiakas **kiinnittyy** suunnittelemaansa toimintaan.
6. Toteuttaa kohderyhmälle tarpeellisten toimijoiden **tiivistä yhteistyötä** (työllisyyspalvelut, oppilaitokset, työnantajat, alueen yritykset, sosiaali- ja terveysalan toimijat ym.).
7. Toteuttaa palvelusta ulkopuolinen **vaikuttavuuden arvio**.
8. Kehittää **asiakaslähtöinen ja neuropsykiatriset haasteet huomioiva palvelukokonaisuus työ- ja toimintakyvyn lisäämiseksi** yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

HANKKEEN KOHDERYHMÄ

Kunta	Työikäiset 19-64-vuotiaat	Neuropsykiatrisesti oireilevat	Työttömät 7/2023	
Iisalmi	10 868	326	1 159	
Kiuruvesi	3 707	111	347	
Pielavesi	1 803	54	133	
Sonkajärvi	1 746	52	150	
Vieremä	1 828	55	126	
Yhteensä	19 952	598	1 915	

ADHD-aikuisia keskimäärin 2-4 %, käytetty kerrointa 3 %.

Neuropsykiatriset oireyhtymät lisäävät työttömyyttä ja kouluttamattomuutta tai matalaa koulutustasoa. Prosentuaalista tietoa ei saatavilla.

Kaikki neuropsykiatrisesti oireilevat eivät näy työttömyystilastoissa:
Hoitamaton ADHD ja liitännäisoireet – kuntouttava työtoiminta, pätkätyöt, työuupumus/sairauslomat ym.

MITÄ HANKKEESSA TEHDÄÄN?

- **Yksilövalmennus (pidempi, tarpeen mukaan)**
 - Psykoedukaatio neuropsykiatrisen oireyhtymän vaikutuksista
 - Arjen- ja elämänhallinnan lisääminen omissa toimintaympäristöissä
 - Motivaation lisääminen, sitouttaminen (tapaamisten toteutuminen, pienet kotitehtävät)
 - Itsetunnon ja pystyvyyden tunteen lisääminen onnistumisia mahdollistamalla
 - Ryhmässä toimimisen harjoittelu
 - Tulevaisuuden hahmottaminen ja siirtyminen ryhmävalmennukseen
- **Ryhmävalmennus**
 - Psykoedukaatio vertaistuellisesti ja onnistumisten mahdollistaminen – ”on myös lupa epäonnistua”
 - Vahvuudet, voimavarat ja haasteet, sekä niiden huomioiminen ja hyödyntäminen (nepsy-näkökulmasta)
 - Henkilökohtainen työllisyyspolku esim. opintoihin tutustumisjakso, opinnot, työkokeilu, työllistyminen
 - Opinto- ja työympäristöihin tutustuminen, erilaiset mahdollisuudet, työn/opintopaikan haku ym.
 - Henkilökohtainen ja riittävä tuki yksilövalmennuksena

MITÄ HANKKEESSA TEHDÄÄN?

- **Tuettu siirtymä työllisyyspolulle, aktiivinen työskentely**
- Siirtyminen henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti työkokeiluun, työhön, opintoihin ym.
- Säännölliset yksilötapaamiset tilanteen vakiinnuttamiseksi/sitouttamiseksi
- Mahdollisuus nopeaan tukeen ja ohjaukseen (asiakas/toimintaympäristö)
- **Tarpeenmukainen tuki siirtymän jälkeen**
- Yksilöllisen tarpeen mukaan
- **Yksilövalmennus (lyhyempi kesto)**
- Tuki työn tai opintojen aloittamiseen, opintojen päätökseen saamiseen, valmistumisesta työelämään
- Sitouttaminen ja kiinnittyminen
 - Nepsyille tyypillinen:
 - 1. viikko innostusta, sitoutumista, ihanaa
 - 2. viikko haastaa arjen ja muun yhteensovittamisen, jännitys katoaa, haasteet korostuu (aloittaminen, ajanhallinta, organisointi ym.)
 - 3. viikko toiminta keskeytyy, joko pikkuhiljaa tai impulsiivisella ratkaisulla
- Puhelintuki, tapaamiset, tuki toimintaympäristöön ja -ympäristölle

TOIMINTA

- Kolme työntekijää, jokaisella oma vastuualue
- Yksilövalmennus (pitkä tai lyhyt)
 - Tapaaminen 1-5 krt/vk, tarpeen mukaan
 - Yhteydenpito tapaamisten välillä
 - Jakson aikana yksittäisiä ryhmätapaamisia
- Ryhmävalmennus
 - Ryhmien aloitus tarpeen mukaan
 - Tapaamiset 1-3x viikossa
 - Jakson aikana myös yksilöllinen tuki
- Tuettu siirtymä työllisyyspolulle
 - Yksilöllinen ja säännöllisesti toteutuva tuki
 - Nopea reagointi
- Tarpeenmukainen tuki
- Tiivis yhteistyö asiakasohjauksessa

ASIAKASOHJAUS

- Asiakasohjaukseen kiinnitetään erityistä huomiota
 - Hankkeen alussa työntekijöiden ohjaus, mitä, kenelle, miten ja miksi
- Hankkeeseen voi ohjata matalalla kynnyksellä
 - Hankkeen työntekijät toteuttavat haastattelun ja kartoituksen asiakkaalle
- Omien verkostojen hyödyntäminen
- Markkinointi

• Pitkä valmennus

- Aikuissosiaalityö
 - Kuntouttava työtoiminta, muut
- Te-palvelut
 - Pitkäaikaistyöttömät
- Työterveyshuolto
 - Sairauslomalla olevat
 - Useita lyhyitä pätkiä
 - Pidempi sairausloma
- Seurakunta, diakoniatyö
- Itseohjautuvat

• Lyhyt valmennus

- Aikuissosiaalityö
- Te-palvelut
 - Pätkätyöläiset
 - Useita aloitettuja ja keskeytyneitä opintoja
- Oppilaitokset
 - Opintojen loppusuoralla opinnot takkuua
 - Valmistuvan tuettu siirtymä työelämään
- Työterveyshuolto
 - Lyhyet sairauslomat
- Seurakunta, diakoniatyö
- Itseohjautuvat

MIKSI HANKETTA TULISI RAHOITTA A?

- Aiemmissa hankkeissa toteutettu ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen yksilövalmennus on **tutkitusti vaikuttavaa** – pääpaino elämän- ja arjenhallinnan kehittämisessä
 - Kuntoutussäätiön toteuttaman tutkimuksen mukaan nuorten aikuisten työelämään osallistumista vaikeuttivat mm. terveyteen tai toimintakykyyn-, elämäntilanteeseen-, tai päihteisiin ja muihin riippuvuuksiin liittyvät haasteet
 - Yksilövalmennuksella myönteistä kehitystä tapahtui kaikilla edellä mainituilla osa-alueilla
 - Hankkeen aikana useampi nuori sai suoritettua kesken jääneet opinnot
- Neuropsykiatristen asiakkaiden huomioiminen ja **riittävä ohjaus** palvelujärjestelmässä
- Tällainen **palvelu puuttuu**
- Pyritään yhdistämään **osallisuus ja työllisyyden kasvu** – tavoitteet ei ylhäältä asetettuja talouteen vaikuttavia ”uhkia”, vaan lähtöisin ihmisestä itsestään
- 60% *Rinnalla kulkien nuorisotyöttömyys laskuun* (1.8.2021–31.7.2023) –ESR-hankkeeseen osallistuvasta nuoresta aikuisesta on saanut työ- tai opiskelupaikan

KUSTANNUKSET

Kuukausi	Iisalmi	Kiuruvesi	Pielavesi	Sonkajärvi	Vieremä
% omarahoituksesta (yht. 20% kok.kustannuksista)	54 %	18 %	9 %	9 %	9 %
Kuntarahoitus/vuosi	21 997,44	7 332,48	3 666,24	3 666,24	3 666,24
Hankeaika yhteensä	65 992,32	21 997,44	10 998,72	10 998,72	10 998,72
Työttömyyden kustannus/vuosi Elo 22- heinä 23	1 737 707	502 464	229 530	106 671	181 849

Hankkeeseen osallistuvien **asiakkaiden** arvioitu määrä **180 eli n. 60/vuosi**.

Osallistujamäärään vaikuttaa pitkän valmennuksen kesto, joka voi olla jopa 10 kuukautta.

Hankkeeseen osallistuminen lisää sitoutumista opintoihin/työhön, jolloin säästö pidemmällä tähtäimellä on huomattavasti merkittävämpi.

ARVIO KOKONAISKUSTANNUKSISTA

Kustannuslaji	2024	2025	2026	Yhteensä €
<i>Kuntien rahoitusosuus</i>	<i>40 328,64</i>	<i>40 328,64</i>	<i>40 328,64</i>	<i>120 985,92</i>
INTRY (1 %)	407,52	407,52	407,52	1 222,56
Omarahoitusosuus yhteensä 20%	40 736,16	40 736,16	40 736,16	122 208,50
Haettava ESR-rahoitus yhteensä (80%)	162 944,64	162 944,64	162 944,64	488 833,75
Hankkeen kokonaiskustannukset 1.1.2024–31.12.2026	203 680,80	203 680,80	203 680,80	611 042,50

Kokonaiskustannukset muodostuvat kolmen henkilön palkan sivukulu- ja palkkakustannuksista, sekä hallinto- ja toimintakuluista (rahoittajan määrittelemä 40% Flatrate).